

MOČNEJŠE SKUPNOSTI, USPEŠNE REGIJE

VLOGA ENERGETSKIH SKUPNOSTI V
NACIONALNIH IN REGIONALNIH
PARTNERSKIH NAČRTIH

POROČILO

Co-funded by
the European Union

The Plan4Climate project has received funding from the LIFE Programme of the European Union. The information and views set out in this document are those of the authors and do not necessarily reflect the official opinion of the European Commission.

Energetske skupnosti imajo močan socialni in teritorialni vpliv in bi morale biti temelj nacionalnih in regionalnih partnerskih načrtov

Prenovljeni direktivi 2018/2001 (Direktiva o obnovljivih virih energije II) in 2019/944 (Direktiva o notranjem trgu z električno energijo) sta uvedli pravni opredelitvi skupnosti na področju obnovljivih virov energije in energetske skupnosti državljanov, s čimer sta **energetske skupnosti (ES)** jasno umestili v evropski energetski okvir ter jim podelili pravice do sodelovanja na energetskem trgu. Njihova vloga je bila dodatno okrepljena v okviru paketa FitFor55, ki je njihovo področje delovanja razširil tudi na prenovo stavb, ogrevanje in hlajenje ter jih prepoznal kot pomemben instrument za zmanjševanje energetske revščine.

Prek energetskih skupnosti lahko državljani, mala in srednja podjetja ter lokalne skupnosti skupaj razvijajo projekte obnovljivih virov energije, krepijo lokalno samooskrbo in podpirajo vključujoč prehod v nizkoogljično družbo.

+ 8,000

število ES v Evropi,

kot ga je izmeril projekt
ESPON TANDEM, doslej
najobsežnejši projekt
kartiranja ES.

1,100€/leto

znesek, ki ga lahko
gospodinjstvo v EU prihrani z
udeležbo v energetske
skupnosti

10%/leto

povprečno zmanjšanje porabe
energije zaradi sprememb v
vedenju, ki izhajajo iz
povečanja energetske
pismenosti

74%

energetskih skupnosti si prizadeva za **socialne**
cilje, ki so pogosto povezani z bojem proti
energetski revščini.

45%

energetskih potreb EU lahko **do leta**
2050 pokrijejo **energetske**
skupnosti

Varnost oskrbe

Energetske skupnosti kot dobavitelji energije so **med energetsko krizo lahko omejile ali ohranile cene pod tržnimi**, saj so lahko s pomočjo lastne obnovljive energije v celoti pokrile potrebe svojih članov. V kombinaciji s skladiščenjem in prožnostjo lahko energetske skupnosti gradijo **lokalno odpornost in varnost oskrbe**.

Kako lahko energetske skupnosti prispevajo k ciljem nacionalnih in regionalnih partnerskih načrtov

Julija 2025 je Evropska komisija objavila osnutek uredbe o ustanovitvi novega krovnega „Evropskega sklada za gospodarsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo, blaginjo in varnost“. Vsaka država članica mora sedaj pripraviti osnutek svojega „**Nacionalnega in regionalnega partnerskega načrta**“ (NRPN).

Cilji NRPN	Povezava z energetske skupnostmi
 „zmanjšati regionalna neravnovesja v Uniji in zaostalost najmanj razvitih regij“	Vrednost, ustvarjena v energetske skupnostih, ostane v lokalnem okolju: - Energetski skupnostni projekti ustvarjajo dvakrat do osemkrat več koristi za lokalna gospodarstva v primerjavi z zasebnimi projekti. 1 evro javne subvencije za energetske skupnosti ustvari 50 evrov gospodarskih koristi za območje. Vsak evro javnega denarja, vložen v energetski skupnostni projekt, pritegne 40–60 evrov zasebnega kapitala. Skupaj lahko energetske skupnosti do leta 2030 zberejo do 176 milijard evrov za energetske tranzicije. ES ustvarjajo lokalna delovna mesta in gospodarske priložnosti, kar prebivalcem omogoča, da ostanejo v svojih lokalnih skupnostih.
 „podpora kakovostnemu zaposlovanju, izobraževanju in usposabljanju ter socialni vključenosti“	Energetske skupnosti po vsej EU ustvarjajo približno 4800 delovnih mest. <i>(na podlagi podatkov iz projekta LIFE ENERCOM Facility)</i> ES lahko spodbujajo razvoj zelenih in digitalnih kompetenc, saj: seznanjajo člane z uporabo digitalnih orodij in prilagodljivih energetskih naprav (kot so baterije, sistemi za spremljanje in nadzor porabe ter orodja za upravljanje lokalnega omrežja). izobražujejo člane o svoji porabi in računih za energijo, pravicah potrošnikov in kako aktivno sodelovati v energetske tranziciji državljanom omogočajo pridobivanje znanj in kvalifikacij na področjih, kot je prenova stanovanj.
 „podpirajo izvajanje SKP“	Kot poudarja svetovalni center Komisije za energetske skupnosti na podeželju, lahko energetske skupnosti: razpršijo prihodke kmetov (npr. s prodajo ostankov biomase za energijo) in zmanjšajo njihove operativne stroške (npr. z agrovoltaiko), ustvarijo priložnosti na podeželju, zlasti za mlade, in tako okrepijo socialno kohezijo.

„za zaščito in krepitev
demokracije v EU ter
ohranjanje vrednot Unije“

Energetske skupnosti so šole demokracije, saj njihov model upravljanja **državljanse** **seznanja s participativnimi procesi odločanja**. Prav tako lahko omogočajo **tesno in učinkovito sodelovanje med državljani in lokalnimi organi**.

S spodbujanjem enakopravne udeležbe lahko energetske skupnosti zmanjšujejo razlike, povezane s starostjo, spolom, socialnim položajem itd. Sodelovanje ljudi v ES bistveno prispeva k širši družbeni sprejemljivosti obnovljivih virov energije.

- V Evropi je **61 % vprašanih** odgovorilo, da bi se verjetno pridružili **energetski skupnosti**.
- V Združenem kraljestvu bi **62 % vprašanih** podprlo projekt obnovljive energije v lasti skupnosti v njihovi regiji, v primerjavi s 40-odstotno podporo projektu v zasebni lasti.

Spodaj je pregled členov osnutka uredbe, ki so pomembni za energetske skupnosti

ČLEN 6

*Partnerstvo in
upravljanje na več
ravneh*

Energetske skupnosti bi morale biti vključene v pripravo Nacionalnih in regionalnih partnerskih načrtov (NRPN). Zlasti nacionalne koalicije energetskih skupnosti bi morale sodelovati tudi v nadzornem odboru (ali odborih), ustanovljenih za spremljanje izvajanja načrta.

ČLEN 22

Zahteve za NRPN

Države članice morajo dokazati usklajenost med svojim NRPN in nacionalnimi energetske in podnebnimi načrti (NEPN),

ki že vsebujejo podrobne informacije o podpornih ukrepih za ES.

- V tem okviru lahko države članice **izkoristijo ES kot orodje za socialno kohezijo, zlasti v manj razvitih, tranzicijskih in najbolj oddaljenih regijah**. Lokalnim organom je potrebno omogočiti, da skupaj z državljani izvajajo projekte na področju ogrevanja iz obnovljivih virov energije, souporabe električne energije, skupnostne električne mobilnosti in obnove stanovanj.
- Kazalnik 191 Uredbe o proračunskih izdatkih in spremljanju uspešnosti naložbam v ES pripisuje 100 % podnebnega in 40 % socialnega učinka. To pomeni, da se takšne naložbe **lahko upoštevajo pri 14-odstotni socialni in 43-odstotni podnebni namenski dodelitvi** v NRPN.

Države članice morajo upoštevati priporočila za posamezne države v okviru evropskega semestra

Komisija je vseskozi priporočala, da države EU sprejmejo podporne ukrepe za energetske skupnosti.

ČLEN 26

O izvajanju instrumenta EU

Instrument EU je namenjen podpori čezmejnih ukrepov z dodano vrednostjo na ravni Unije. Upravičene dejavnosti bodo vključevale tudi „LIFE aktivnosti“. **Instrument EU bi tako moral podpirati ES pri razvoju skupnih, inovativnih storitev, ki zajemajo različne države članice** (npr. spletne enotne kontaktne točke ali orodja za povečanje samooskrbe z energijo)

ČLENA 35 IN 76

O skupni kmetijski politiki in lokalnem razvoju, ki ga vodi skupnost.

Od agrovoltaike do biopelletov: energetske skupnosti **lahko pomagajo kmetom razpršiti dohodek, spodbujajo podnebne ukrepe in gradijo socialno kohezijo**. Podpirati jih je treba kot ključni instrument za lokalni razvoj, ki ga vodijo skupnosti, zlasti na podeželju.

ČLENA 74 IN 75

O pobudah za teritorialno in lokalno sodelovanje ter integriranem teritorialnem in urbanem razvoju

Energetske skupnosti so lahko ključno orodje za teritorialni razvoj v vsaki regiji, v skladu s ciljem Strategije EU za sončno energijo, ki predvideva eno energetsko skupnostno na vsako občino z več kot 10 000 prebivalci. Lokalni organi lahko sodelujejo z strokovnimi organizacijami za energetske skupnosti in uvedejo enotne kontaktne točke, da pomagajo državljanom pri prehodu na energijo iz obnovljivih virov s pristopom od spodaj navzgor, prilagojenem lokalnemu okolju.

ČLENA 80 IN 82

O Socialnem skladu za podnebje in sinergijah s Skladom za modernizacijo

Danes **v Evropi obstaja več kot 650 skupnostnih projektov ogrevanja in hlajenja**, ki zagotavljajo stabilno in **čisto toploto več kot 1,9 milijona državljanom EU**. Socialni sklad za podnebje in Sklad za modernizacijo bi morala dati prednost takim projektom, pa tudi prenovi domov, ki jih podpirajo.

ENERGETSKE SKUPNOSTI V SLOVENIJI

10-15

pilotnih energetskih skupnosti,

ki dokazujejo, da so projekti obnovljive energije v lasti državljanov izvedljivi in pripravljeni za širitev

Energetska zadruga Zeleni Hrastnik je na lokalni osnovni šoli in zdravstvenem domu namestila sončne fotovoltaične celice z močjo

~400 kW,

ki oskrbujejo

22 gospodinjstev

4 javne zgradbe

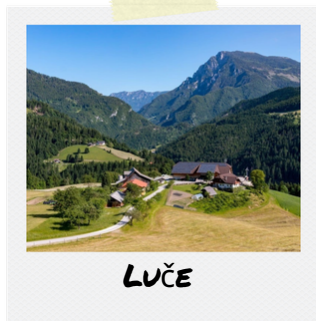
2 podjetji

Tehnološke inovacije

Pilotni projekt energetske skupnosti **Luče** je namestil ~102 kW sončne fotovoltaike in skupnostno baterijo, kar omogoča delovanje v omrežnem otoku in testiranje naprednega lokalnega upravljanja z energijo v podeželskem okolju.

Neizkoriščen potencial

Med regulativnim okvirom in dejansko implementacijo obstaja razkorak. Z namensko podporo NRPN imajo energetske skupnosti priložnost preseči fazo demonstracijskih projektov in razširiti svoj vpliv.

LUČE

Skupnosti na podeželju

Pilotni projekt v Lučah prikazuje, kako lahko obnovljivi viri in shranjevanje energije na ravni skupnosti okrepijo energetske odpornost podeželskih območji, s čimer ustvarjajo model, ki ga je mogoče ponoviti v drugih ruralnih okoljih.